

ПОРЯДОК

подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в навчальному закладі

Загальні питання

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».
2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькуванню).
3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники закладу та інші особи.
4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.
5. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькуванню)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти керівнику закладу.
2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).
3. Заяви, що надійшли на електронну пошту закладу отримує секретар, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.
4. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – керівник закладу або його заступник.

5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).

6. Датою подання заяв є дата їх прийняття.

7. Розгляд Заяв здійснює керівник закладу з дотриманням конфіденційності.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник закладу освіти з числа педагогічних працівників.

2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення керівника закладу.

3. Відповідальна особа призначається наказом керівника закладу.

4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви керівник закладу видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.

2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.

3. Для прийняття рішення за результатами розслідування керівник закладу створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.

4. Комісія створюється наказом керівника закладу.

5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, керівник закладу та інші заінтересовані особи.

6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.

7. Якщо Комісія визначила що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то керівник закладу освіти зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.

8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що керівник закладу освіти має повідомити постраждалого.

9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.
2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.
3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.
4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату але не пізніше чим через 3 робочих дні після створення Комісії.

Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

В разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків Комісії, створеної у закладі освіти з розгляду випадків булінгу, повідомляються уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та служби у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

Виконується рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу.

Визначаються відповідальні особи, причетні до булінгу (цькування) та накладаються адміністративні стягнення.

Відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування) Стаття 173-4 .

Булінг (цькування) тягне за собою накладення штрафу від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, - тягне за собою накладення

штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від 14 до 16 років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин.

Нормативні документи

Закон України від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»

Лист МОН України від 29.01.2019 № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»

Лист МОН України від 29.12.2018 № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу»

Наказ МОН України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»

Лист МОН України від 07.08.2018 № 1/9-486 «Про деякі питання організації в закладах освіти виховної роботи щодо безпеки й благополуччя дитини у 2018/2019 навчальному році»

Лист МОН України від 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству»

Лист МОН України від 28.12.2016 № 1/9-680 «Щодо захисту дітей від усіх форм насильства, образ, недбалого й жорстокого поводження»

ЗРАЗОК ЗАЯВИ

Директору
Глухівського міського центру
позашкільної освіти
Грудині М.М.

ПІБ заявника (повністю), вчителя,
учня, батька, матері

Домашня адреса:

Контактний телефон:

ЗАЯВА

Я, _____, інформую про випадок булінгу над учнем
_____ з боку _____
або групи учнів: _____.

(Далі в довільній формі викладаються докладно всі обставини)

До заяви додаю фото- та відеоматеріали (за наявності).

Дата

Підпис

Все про булінг

? Запитання

! Відповідь

5. Чи несуть відповідальність вчителі, або директор школи?

Так, за **неповідомлення поліції** про відомі випадки цькування серед учнів, до директора буде застосоване покарання у вигляді **штрафу від 850 до 1700 грн** або **виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку**.

6. Що робити, якщо дитина стала жертвою булінгу?

Подайте заяву директору школи про випадки цькування щодо Вашої дитини. **Повістіть дитині, до кого вона може звернутися** за допомогою у разі цькування (вчителі, керівництво школи, психолог, старші учні, батьки інших дітей).

Якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – **зверніться в поліцію**. Поліція складає **протокол про вчинення адміністративного правопорушення**. Справа передається до суду і розглядається протягом **15 днів**. Суд призначає вид і розмір покарання.

7. Як довести, що булінг мав місце?

Доказами у справах про факти цькування **можуть бути**:

- пояснення сторін,
- висновки експертів,
- злісовані речі,
- письмові документи, листування (переписка в соціальних мережах),
- відео-матеріали тощо.

Все про булінг

? Запитання

! Відповідь

8. Де отримати додаткову інформацію, допомогу?

Правова допомога: Єдиний контакт-центр безоплатної правової допомоги - **0 800 213 103**.

Важливо: діти мають право **безоплатно** отримати послуги адвокатів системи БПД.

Психологічна допомога: Національна дитяча «гаряча лінія» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей - **116-111**.

9. Якщо батьки завадили фізичної шкоди вчителю, чи вважається це булінгом?

Ні, це не булінг. За такі дії батьки можуть **нести відповідальність** відповідно до **Кримінального кодексу України** (в разі побиття, умисних тілесних ушкоджень).

10. Чи багато людей стикаються з булінгом?

Напевне кожен стикався у своєму житті із явищем булінгу, як **агресор, потерпілий або спостерігач**.

Важливо не просто долати та протидіяти цьому явищу, але і **допомогти найразливішим**.

ХТО І ЯК ВІДПОВІДАТИМЕ ЗА БУЛІНГ В УКРАЇНІ?

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типові ознаки булінгу (цькування):

- **систематичність** (повторюваність) діяння
- **наваністність сторін** – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігач (за наявності)
- **дії або бездіяльність кривдника**, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної поляції потерпілого

Відповідальність згідно статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення

- **штраф** від 50 до 200 мінімумів доходів громадян (від 850 до 3 400 гривень)
- **громадські роботи** від 20 до 60 годин
- **виправні роботи** на строк до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку

Хто несе відповідальність?

- **діти, які досягли 16 років**
- **батьки** або особи, які їх замінюють у випадку, коли дитина, яка вчинила булінг, не досягла 16 років
- **керівник закладу освіти** у разі неповідомлення уповноваженим підрозділом органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування)
- **учасники освітнього процесу**

Національна дитяча «гаряча лінія»
116 111 (з мобільного) або 0 800 500 225 (зі стаціонарного)
Анонімно. Безкоштовно. Конфіденційно.

Як відрізнити конфлікт від булінгу

Конфлікт	Булінг
<ul style="list-style-type: none"> • Виникає спонтанно, не планується • Обидві сторони однаково сильні, мають однаковий вплив на ситуацію • Одномоментна дія, триває недовго • Обидві сторони відповідальні за те, що коїться • Конфлікт можна розв'язати 	<ul style="list-style-type: none"> • Сплановане знущання з метою принижати • Жертва слобіща за кривдника, відчуває себе безпорадно • Цілеспрямована дія, що систематично повторюється • Жертва ні в чому не винна • Цькування можна тільки припинити

Проектна організація «Окейні Маркери» ok-teacher@ok.net
www.ok.net.ua

Окейні маркери

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ [ОКЕЙНІ МАРКЕРИ] Я НАЮ ПРАВО

СТОПБУЛІНГ

#Стопбулінг #ЗупинимбулінгРазом #Щуцязувано

БУЛІНГ – ЦЕ НАСИЛЬСТВО:

- ФІЗИЧНЕ** – ставлення, піднесення, драння, бійка, страхи, погрози, нанесення тілесних ушкоджень
- ПСИХОЛОГІЧНЕ** – приниження поглядів, жестів, образливих дій, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж
- ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗАСОБІВ ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ (КІБЕРБУЛІНГ)** – публікація фото та відео приватного змісту, створення нікнеймів, профілів, залучення до шантажу через отримання інформації та електронних поштових, месенджерів та інтернет-сторінок, блоґів
- ЕКОНОМІЧНЕ** – крадіжки, пошкодження чи знищення речей та інших особистих речей, вимагання грошей
- СЕСУАЛЬНЕ** – приниження поглядів, жестів, образливих дій, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж, сексуальні погрози, жарти

ВІЗНАКИ БУЛІНГУ:

- повторюваність
- асиметрія сили – фізична, емоційна, психологічна
- фантомні або реальні страхи
- вимагання грошей, подарунків, їжі або інших речей

ЩО РОБИТИ?

- Якщо ти або твої знайомі постраждали від булінгу – зверніться із заявою про вжиття заходів до Національного центру виключення правопорушень: **0 800 213 103** (булодоби і безкоштовно в межах України).
- Якщо тобі необхідна психологічна допомога – зверніться до Національного центру дитячої психології: **116 111**.
- Якщо тобі необхідна правова допомога (корисна консультація, складання заяви, написання документів) – зверніться до Єдиного національного центру виключення правопорушень: **0 800 213 103** (булодоби і безкоштовно в межах України).
- Якщо виникла проблема з адміністрацією навчального закладу – звертайтеся із заявою до поліції.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Булінг*	- штраф від 400 до 1700 грн - громадські роботи від 20 до 40 годин	Невиконання вимог закладу щодо виключення правопорушень	- штраф від 400 до 1700 грн - вилучення роботи до одного місяця з відшкодуванням до 25 % зарплати
Булінг, вчинений повторно протягом року або групою осіб	- штраф від 1700 до 3400 грн - громадські роботи від 40 до 80 годин	Невиконання вимог закладу щодо виключення правопорушень	

*застосовується до дітей від 14 років по Булінг, чи його ознаки Булінгу (ст. 174 до 14 до 14 років)

18 грудня 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон №2457-ІІІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)», який запровадив поняття булінгу (цькування) та відповідальність за його вчинення.

НАСІД ПІТАЙТЕ! www.ok.net.ua

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ [ОКЕЙНІ МАРКЕРИ]

ЩО ТАКЕ БУЛІНГ?

Булінг (bullying, від англ. bully – хуліган, забіяка) – це агресивна і вкрай неприємна свідомо поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується регулярним фізичним і психологічним тиском.

Види булінгу:

- **фізичний:** штовхання, підкидки, заплітання, бійки, стусани, ляпаси, «осканування» тіла, нанесення тілесних ушкоджень;
 - **економічний:** крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей;
 - **психологічний:** принижливі погляди, жести, образливі рухи тіла, мінка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж;
 - **сексуальний:** принижливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, знюмки у переодгальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти;
 - **кібербулінг:** приниження за допомогою мобільних телефонів, інтернету, інших електронних пристроїв.
- 67%** дітей стикалися з булінгом в школах в тих чи інших проявах*

*За даними дослідження UNICEF Ukraine www.stopbullying.com.ua/adults/statistics

ЯКЩО ВАША ДИТИНА СТАЛА ЖЕРТВОЮ БУЛІНГУ

- Зберігайте спокій, будьте терплячими, не потрібно тиснути на дитину;
 - Поговоріть з дитиною, дайте їй зрозуміти, що ви не звинувачуєте її в ситуації, що склалася, готові її вислухати і допомогти;
 - Запитайте, яка саме допомога може знадобитися дитині, запропонуйте свій варіант вирішення ситуації;
 - Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування (психолог, вчитель, керівництво школи, старші учні, батьки інших дітей, охорона);
 - Повідомте керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася, і вимагайте належного її урегулювання;
 - Підтримайте дитину в налагодженні стосунків з однолітками та підготуйте її до того, що вирішення проблеми булінгу може зайняти деякий час.
- У разі, якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – повідомте поліцію! Захистіть свою дитину від цькування!**

ЯКЩО ВИ СТАЛИ СВІДКОМ БУЛІНГУ

- Втрутитися і припинити цькування – булінг не слід ігнорувати;
- Зайняти нейтральну позицію в суперечці – обидві сторони конфлікту потребують допомоги, запропонувати дітям самостійно вирішити конфлікт;
- Пояснити, які саме дії ви вважаєте булінгом і чому їх варто припинити;
- Уникати в спілкуванні слів «жертва» та «агресор», аби запобігти тавруванню і розподілу ролей;
- Повідомити керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася і вимагати вжити заходів щодо припинення цькування.

Пам'ятайте, що ситуації з фізичним насильством потребують негайного втручання!

При порушенні прав дитини звертайтеся:

Дитяча лінія:

116 111

або **0 800 500225**
(з 12:00 до 16:00)

Гаряча телефонна лінія
щодо булінгу

116 000

Гаряча лінія
з питань запобігання
насильству:

0 800 500 33 50
або **116 123**

Уповноважений Верховної Ради з прав людини

0-800-50-17-20

Уповноважений з прав дитини
при Президенті України Микола Кулеба:

children@api.gov.ua
Mikola.Kuleba@api.gov.ua

телефон – **044 255 76 75**

Все про булінг

Залитання

Відповідь

1. Як ді можна кваліфікувати як булінг?

Булінг – це насильство. Штовхання, підніжки, ляпаси, принизливі жарти, поширення образливих чуток, приниження в соціальних мережах – **все, що може завдати шкоди фізичному або психічному здоров'ю дитини.**

2. Як розпізнати булінг?

ознаками булінгу є:
- **систематичність** (повторюваність);
- наявність сторін – **кридник** (булер), **потерпілий** (жертва булінгу), спостерігачі;
- **фізична шкода**, стан тривоги, **небажання йти в школу**, соціальна ізоляція дитини.

3. Яка відповідальність передбачена за булінг?

Штраф **від 850 до 1700 грн** або громадські роботи **від 20 до 40 годин**

4. Хто є відповідальним за вчинення булінгу?

Якщо дитині **від 14 до 16 років** – відповідатимуть її **батьки або особи, що їх замінюють**. Особиста відповідальність дитини настає з **16 років**.